

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างคู่มือดำเนินการประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

นางสาวประวิษฐา แข่งขัน
นางสาวชนิสรา ใจชัยภูมิ

แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1. หลักการและเหตุผล

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นไปตามพัฒนาการตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้นตามธรรมชาติ จากขั้นหนึ่งไปสู่ขั้นหนึ่ง เด็กคือผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสะท้อนการเรียนรู้ด้วยการแสดงออกทางการพูด การแสดงความคิดเห็น การกระทำที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ด้วยประสาทสัมผัส ด้วยอารมณ์ ความรู้สึกที่กระตุ้นหรือรับ สนใจในการเรียนรู้ ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นต้องเปิดโอกาสให้ได้เล่น และสำรวจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ตามความสนใจ และต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย ซึ่งรูปแบบของการกระทำจากประสบการณ์ตรงจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี ทั้งนี้การประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีควบคู่กันไปภายใต้การประเมินตามสภาพจริง และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเชิงสถานการณ์ เป็นการตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมด้วยการพูด การกระทำ ซึ่งการแสดงออกทางพฤติกรรมสื่อถึงทักษะการเรียนรู้ทั้ง 5 ทักษะ ได้แก่ 1) การสังเกต 2) การสำรวจ 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การสื่อสาร และ 5) การแสดงทัศนคติ ซึ่งการประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทำหน้าที่รับรู้ข้อมูล แล้วบอกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ได้ เช่น ชื่อ สี ขนาด จำนวน
2. การสำรวจ หมายถึง ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสช่วยในการรับรู้ข้อมูลตามคุณลักษณะ หรือคุณสมบัติที่สัมพันธ์กันได้ เช่น สี การใช้งาน ประเภท ลักษณะ คุณสมบัติ
3. การรวบรวมข้อมูล หมายถึง การทบทวน พิจารณาข้อมูลจากประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การนับ การบอก การเล่าเรื่อง การแสดงพฤติกรรม
4. การสื่อสาร หมายถึง การใช้ทักษะการฟัง เพื่อตอบสนองด้วยการพูดหรือสนทนาได้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การบอก การเล่าเรื่อง การตั้งคำถาม
5. การแสดงทัศนคติ หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจการแสดงความคิดเห็นด้วยการพูด หรือการแสดงพฤติกรรมต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเชิงบวกได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ เช่น การบอก การเล่าเรื่อง การตั้งคำถาม

2. วัตถุประสงค์

- 1) เด็กสามารถคัดแยก จำแนก จัดกลุ่มตามลักษณะ หรือตามเกณฑ์ที่กำหนด (สังเกต/สำรวจ/รวบรวมข้อมูล)
- 2) เด็กสามารถคาดคะเนหรือตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับวัตถุที่กำหนด (สังเกต/สำรวจ/รวบรวมข้อมูล)
- 3) เด็กสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่กำหนด (สังเกต/สำรวจ/รวบรวมข้อมูล/การสื่อสาร/การแสดงทัศนคติ)

4) เด็กสามารถ พิจารณา ตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (สังเกต/สำรวจ/รวบรวมข้อมูล/การสื่อสาร/การแสดงทัศนคติ)

5) เด็กสามารถเรียงคำพูด ในสิ่งที่คิดเพื่ออธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ (การสื่อสาร/การแสดงทัศนคติ)

6) เด็กสามารถตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (การสื่อสาร/การแสดงทัศนคติ)

3. คำชี้แจง

2.1 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้เป็นแบบประเมินสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 5 ปี

2.2 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ จำนวน 10 สถานการณ์ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องกัน โดยให้เด็กตอบเชิงปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของแบบประเมินที่กำหนด

2.3 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย กำหนดคะแนนเต็ม 30 คะแนน และ 1 ข้อกำหนดเวลา 3 นาที สามารถอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 1) สถานการณ์ที่ 1 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 2) สถานการณ์ที่ 2 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 3) สถานการณ์ที่ 3 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 4) สถานการณ์ที่ 4 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 5) สถานการณ์ที่ 5 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 6) สถานการณ์ที่ 6 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 7) สถานการณ์ที่ 7 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 8) สถานการณ์ที่ 8 คะแนนเต็ม 5 คะแนน
- 9) สถานการณ์ที่ 9 คะแนนเต็ม 3 คะแนน
- 10) สถานการณ์ที่ 10 คะแนนเต็ม 3 คะแนน

4. ลักษณะของแบบประเมิน

แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นแบบประเมินเชิงสถานการณ์ (Performance test) โดยกำหนดขอบเขตการสังเกตการกระทำ และการแสดงพฤติกรรมที่ตอบสนอง ข้อคำถามของแต่ละสถานการณ์ (Modified Essay Question) ซึ่งคำถามมีลักษณะกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการประเมินที่กำหนด (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2539) ซึ่งแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 5 ปี ประกอบด้วย

- 1) ข้อคำถามแต่ละสถานการณ์ ซึ่งเป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน
- 2) บัตรภาพสำหรับกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่สื่อถึงทักษะการเรียนรู้
- 3) ตารางบันทึกผลการประเมินทักษะการเรียนรู้
- 4) ดินสอดำ
- 5) ซองเอกสาร
- 6) กล้อง

5. การดำเนินการประเมิน

การปฏิบัติการประเมิน ควรเตรียมสถานที่ดำเนินการประเมินทักษะการเรียนรู้ ควรเป็นห้องเรียนที่มีสภาพแวดล้อมภายในห้องและภายนอก ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการประเมิน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดพอเหมาะ จัดวางเป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเท ไม่มีเสียง และกลิ่นรบกวน

5.1 บทบาทผู้ดำเนินการประเมิน

- 1) ผู้ดำเนินการประเมิน ต้องศึกษาคู่มือการประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้เข้าใจกระบวนการประเมินในการทั้งหมดอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้เกิดความชำนาญ ในการดำเนินการประเมิน
- 2) จัดวางบรรยากาศ โดยเรียงลำดับตามสถานการณ์ที่กำหนด
- 3) สนทนาทักทายผู้รับการประเมินเพื่อสร้างความไว้วางใจ และรู้สึกผ่อนคลาย ต่อกิจกรรม
- 4) อ่านคำถามซ้ำๆ 2 รอบ และให้เวลาผู้รับการประเมินสักครู่ หากพบว่าผู้รับการประเมินมีความกังวล สงสัย ให้ถามซ้ำอีก 1 รอบ และชี้แนะเพื่อให้เห็นพฤติกรรมด้วยคำพูด และกิริยาเชิงบวก
- 5) สังเกตให้แน่ใจว่า ผู้รับการประเมินไม่มีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำถามนั้นๆ จึงเริ่มคำถามข้อต่อไปจนครบ 10 สถานการณ์ แล้วให้ผู้รับการประเมินพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 6) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการบันทึกที่ร่วมกับผู้ช่วยการประเมิน เมื่อข้อมูลถูกต้องตรงกัน จึงเริ่มการประเมินคนต่อไป

5.2 บทบาทของผู้ช่วยการประเมิน

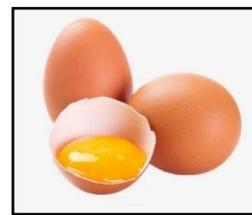
- 1) ผู้ช่วยการประเมิน ต้องศึกษาคู่มือการประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้เข้าใจกระบวนการในการประเมินทั้งหมดอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้เกิดความชำนาญ ในการดำเนินการบันทึกข้อมูล
- 2) เตรียมตารางบันทึกผลการประเมินทักษะการเรียนรู้ และควรเขียนชื่อ - นามสกุล ของผู้รับการประเมินให้เรียบร้อยก่อนการประเมิน
- 3) ร่วมสนทนาทักทายผู้รับการประเมินเพื่อสร้างความไว้วางใจ และรู้สึกผ่อนคลาย ต่อกิจกรรม
- 4) สังเกตการตอบคำถาม และการแสดงพฤติกรรมของผู้รับการประเมินอย่างถี่ถ้วน และบันทึกตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด
- 5) สังเกตให้แน่ใจว่า ผู้รับการทดสอบไม่มีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำถามนั้นๆ จึงเริ่มบันทึกสถานการณ์ต่อไปจนครบ 10 สถานการณ์ แล้วให้ผู้รับการประเมินพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 6) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการบันทึกที่ร่วมกับผู้ประเมิน เมื่อข้อมูลถูกต้องตรงกัน จึงเริ่มการประเมินคนต่อไป

5.3 บทบาทของเด็ก

- 1) เตรียมความพร้อมของเด็กก่อนดำเนินการประเมิน โดยให้ทำธุระส่วนตัว เช่น ตีมน้ำ เข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย
- 2) เด็กทักทาย สนทนากับผู้ดำเนินการประเมิน และผู้ช่วยการประเมิน เพื่อสร้างความคุ้นเคย และรู้สึกผ่อนคลายต่อกิจกรรม
- 3) เด็กตั้งใจฟังคำถามของแต่ละสถานการณ์ด้วยความตั้งใจ
- 4) เด็กพูด กระทำ หรือแสดงพฤติกรรมต่อเหตุการณ์ที่กำหนดด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และรอฟังคำถามสถานการณ์ต่อไป
- 5) เมื่อรับการประเมินครบ 10 สถานการณ์ ให้นั่งรอการตรวจสอบข้อมูล 2 นาที
- 6) เด็กพักผ่อนตามอัธยาศัย เมื่อผู้ประเมินและผู้ช่วยการประเมินตรวจสอบข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน

ตัวอย่างสถานการณ์ประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ 1 : เด็กๆ สังเกตบัตรภาพ แล้วบอกชื่อสิ่งของในภาพ

เกณฑ์การบันทึกคะแนน

0 คะแนน	หมายถึง	เด็กไม่บอกชื่อสิ่งของ / เด็กบอกผิดทั้งหมด / เด็กไม่พูด
1 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกชื่อสิ่งของได้ 1 - 3 อย่าง
2 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกชื่อสิ่งของได้ 4 - 6 อย่าง
3 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกชื่อสิ่งของได้ 7 อย่างขึ้นไป

สถานการณ์ประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ 3 : มีบัตรภาพอยู่หลายชิ้น เด็กๆ คิดว่าสิ่งใดในภาพสามารถละลายน้ำได้บ้าง

สิ่งที่ละลายน้ำได้

สิ่งที่ไม่สามารถละลายน้ำได้

เกณฑ์การบันทึกคะแนน

0 คะแนน	หมายถึง	เด็กไม่ตอบ / เด็กตอบผิดทั้งหมด
1 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกสิ่งที่ละลายน้ำได้ 1 - 2 อย่าง
2 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกสิ่งที่ละลายน้ำได้ 3 - 4 อย่าง
3 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกสิ่งที่ละลายน้ำได้ 5 อย่างขึ้นไป

สถานการณ์ประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ 6 : วันนี้เป็นวันเกิดของคุณแม่ แต่เค้กหายไป เด็กๆ จะเลือกใช้อะไรแทนเค้ก

เกณฑ์การบันทึกคะแนน

0 คะแนน	หมายถึง	เด็กไม่เลือกของแทนเค้ก / เด็กเลือกไม่ถูกต้อง
1 คะแนน	หมายถึง	เด็กเลือกของแทนเค้กได้ แต่ไม่สอดคล้อง
2 คะแนน	หมายถึง	เด็กเลือกของแทนเค้กได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะ
3 คะแนน	หมายถึง	เด็กเลือกของแทนเค้กได้ ด้วยตนเอง

สถานการณ์ประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ 9 : เมื่องานเลี้ยงวันเกิดคุณแม่เสร็จเรียบร้อย แต่ครัวเป็นเหมือนในภาพ เด็กๆ จะทำอย่างไร

เกณฑ์การบันทึกคะแนน

0 คะแนน	หมายถึง	เด็กไม่บอก
1 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกวิธีแก้ปัญหาได้ แต่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์
2 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกวิธีแก้ปัญหาได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะ
3 คะแนน	หมายถึง	เด็กบอกวิธีแก้ปัญหาได้ ด้วยตนเอง

สถานการณ์ประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ 10 : ให้เด็กๆ ตั้งคำถามที่อยากรู้เกี่ยวกับภาพที่เห็น 1 คำถาม

เกณฑ์การบันทึกคะแนน

0 คะแนน	หมายถึง	เด็กไม่ตั้งคำถาม
1 คะแนน	หมายถึง	เด็กตั้งคำถามด้วยประโยค “อะไร” “ใคร”
2 คะแนน	หมายถึง	เด็กตั้งคำถามด้วยประโยค “ที่ไหน” “ทำไม” “เท่าไร”
3 คะแนน	หมายถึง	เด็กตั้งคำถามด้วยประโยค “เมื่อไหร่” “อย่างไร”

แบบตารางบันทึกผลการประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ชื่อ.....นามสกุล..... กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ครั้งที่.....วันที่.....รวมคะแนน.....

คำชี้แจง : ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องเกณฑ์การให้คะแนน ที่ตรงกับพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมากที่สุด

สถานการณ์	ข้อความ	รายละเอียดคำตอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
			0	1	2	3
1	เด็กๆ สังเกตบัตรภาพ แล้วบอกชื่อสิ่งของในภาพนั้น					
2	มีบัตรภาพหลายภาพ ให้เด็กๆ จัดกลุ่มสิ่งของที่อยู่ในภาพ					
3	มีบัตรภาพอยู่หลายชิ้น เด็กๆ คิดว่าสิ่งใดในภาพสามารถละลายน้ำได้บ้าง					
4	ถ้าเด็กๆ จะทำเค้กสตอเบอร์รี่ให้คุณแม่ในวันเกิด เด็กๆ สามารถเลือกของได้ 12 อย่าง เด็กจะเลือกใช้อะไรบ้าง					
5	ให้เด็กๆ บอกรายละเอียดของภาพที่เห็น					
6	วันนี้เป็นวันเกิดของคุณแม่ แต่เค้กหายไป เด็กจะเลือกใช้อะไรแทน					
7	หลังจากที่คุณแม่เป่าเทียนวันเกิด เด็กๆ จะอวยพรวันเกิดคุณแม่ว่าอย่างไร					
8	ให้เด็กๆ เล่าเรื่องจากภาพที่เห็น					
9	เมื่องานเลี้ยงวันเกิดคุณแม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ครัวเป็นเหมือนในภาพ เด็กๆ จะทำอย่างไร					
10	ให้เด็กๆ ตั้งคำถามที่อยากรู้เกี่ยวกับภาพที่เห็น 1 คำถาม					

.....ผู้บันทึกข้อมูล